

Asorozattal a biológiai fogorvoslás teljes területét szeretnénk bemutatni, részletesen kitérve az egyes tudományterületekre, az alternatív orvoslás kapcsolódási pontjaira, a legújabb diagnosztikus és terápiás ismeretekre. Célunk, hogy az érdeklődő olvasók és a szakemberek is pontos információkhoz jussanak, akár munkájukhoz, akár személyes problémájuk megoldásához várnak segítséget.

A komplementer terápiás eljárások egyre növekvő népszerűsége jelentősen fokozza a homeopátiás gyógyszerek utáni általános érdeklődést is. Ezeket jórészt iparilag állítják elő, egy részüket azonban a gyógyszergyárak csak előgyártják, és a végleges adagolási formákat a gyógyszerész alakítja ki. Bár a homeopatikumok előállítására különleges módszereket igényel, ezek könnyen integrálódtak a hagyományos gyógyszerészeti technológiába.

A homeopátia 200 éves fennállása alatt hasonló módon fejlődött, mint a többi hagyományos terápiás ágazat, majd a 20. század második felében szinte robbanásszerűen terjedt el. A homeopátia ma nemcsak ugyanolyan modern diagnosztikai módszereket alkalmaz, mint az általános orvostudomány, hanem modern gyógyszerformákat is használ, természetesen anélkül, hogy hagyományait, alapjait megtagadná.

A homeopátia alapelveinek lefektetője Samuel Hahnemann (1755-1843) orvosgyógyász. Az új gyógyszerformák kifejlesztésén kívül megteremtette a hozzájuk való farmakotechnikát. Első közleménye 1796-ban jelent meg, ezt tekintik a homeopátia születési évének. Mai szemmel nézve sem lényegtelen az a felismerése, hogy lehetőleg friss növényi és állati anyagokat kell feldolgozni, és azokat alkohollal lehet tartósítani. Így jön létre a nem bomló friss tinktúra, melynek a bomló száraz drogkészítményekkel szembeni előnyét az utóbbi évtizedek növénykémiai kutatásai messzemenően igazolták.

A homeopátia első gyógyszerleírásai után mintegy 25 évvel – elsősorban a német homeopátiás orvosok tevékenységének

Homeop

A biológiai fogászat

eredményeként – az európai országokban is terjedni kezdett. Hahnemann alapműve, az „Organon” 1810-ben jelent meg (magyar kiadás: 1830!). 1848-tól kezdődően Constantin Hering az Észak-amerikai Egyesült Államokban szervezte meg a homeopátia oktatását, 12 homeopátiás szakú egyetem is megalakult, James Taylor Kent építette ki a homeopátiás kórházi hálózatot. A francia Honigberger a századfordulón Indiában terjesztette el a módszert, és ennek követésében napjainkra India vált az egyik legerősebb kutatási, fejlesztési területé,

több mint 80 oktatási intézmény, államilag támogatott kórházak és sok ezer magánklinika foglalkozik homeopátiával.

Németországban 1829 óta működik a Német Homeopátiás Orvosok Központi szövetsége (DZVhÄ). A német orvosi kamara továbbképzési rendszerében van homeopátiás szak. A körzeti orvosok több mint 30%-a alkalmazza a minden-

napi praxisban a homeopátiát. A szövetségi törvényszék a következőképpen szabályozza az alternatív terápiaformák és a homeopátia használatának körét: „Az orvos nem köteles a hatásosnak elismert készítményt akkor is alkalmazni, ha saját, szakmai alapokon nyugvó

Fehér fagyöngy

személyes meggyőződése nem egyezik meg az általános többségi véleménnyel. Ha azonban felismeri, vagy be kell ismernie, hogy gyógyeljárása egy adott esetben nem elégséges, akkor köteles, különösen veszélyes betegségek esetén arra, hogy a széles körben elterjedt és kipróbált eljárásokat alkalmazza, vagy hagyjon fel a kezeléssel, vagy pedig vonjon be legalább egy szakorvost.” (A régóta várt magyarországi jogi szabályozás szempontjából figyelemre méltó meghatározás.)

A homeopátia mai elterjedésére jellemző, hogy alkalmazzák valamennyi európai országban, több egyetem felvette képzési programjába az orvos- és gyógyszerészhallgatóknál egyaránt (Franciaország, Németország, Svájc, Hollandia, Nagy-Britannia, Görögország, Ausztria). A homeopátiás gyógyszerek előállításának, a gyógyszerformák minőségének szabályozására számos ország (Németország, Franciaország, Ausztria, USA, Mexikó, Brazília, Chile, India stb.) saját homeopátiás gyógyszerkönyvvel rendelkezik. A homeopátiás orvosok nemzetközi szervezete – az 1925-ben Rotterdamban alapított – Liga Medicorum Homoeopathica Internationalis két évente tartja kongresszusát.

A homeopátiának gazdag hagyományai vannak Magyarországon is. A 19. századtól már egyetemi oktatás, homeopátiás kórház, szaklapok, tankönyvek, tudományos egyesületek léteztek. Néhány név időrendben: Bakody József, a homeopátia hazai meghonosítója (1830 körül);

(Materia medica) szereit saját nevükön, kötelező használati utasítás nélkül forgalmazzák (pl. Pulsatilla, Sulfur, Natrium muriaticum). A fantáziánévvel jelölt, általában több kiindulási anyagból előállított összetett – komplex – készítmények esetében szerepel a gyógyászati indikáció, rendszerint kóroktani összefüggésben. Ezek a szerek orvosi vény nélkül mindenkinek a rendelkezésére állnak.

A jövőt valószínűleg az Európai Parlament állásfoglalása fogja meghatározni, mely 1991. júniusi ülésén határozatot hozott a homeopátiás terápiás formák fejlesztése és elterjesztése érdekében. Célul tűzte ki a homeopátia elismertetését az Európai Unió valamennyi országában, és szükségesnek vélte a homeopátiás képzés általános megteremtését, valamint azt, hogy a homeopátia költségeit – a térségen belül – a társadalombiztosítók fedezzék. A parlament kifejezte akaratát, hogy a homeopátiás gyógyszerek integrálódjanak az általános európai gyógyszer-szabályozási rendszerbe, hatósági engedélyezésük és forgalmazásuk a hagyományos gyógyszerekre előírt normák szerint történjék.

Lapunk rendszeres olvasói számára bizonyára nem ismeretlen a homeopátia, hiszen dr. Rác Gábor professzor úr évek óta tartó sorozatában kimerítően írt e gyógyító módszerről. Most röviden mégis összefoglaljuk a homeopátiáról szóló legfontosabb ismereteket annak érdekében, hogy világosan beilleszthessük a biológiai fogászat témakörébe.

Ennek hatására megváltozik az egészséges szervezet állapota, a közérzet, addig nem tapasztalt tünetek jelentkeznek. Ha ennek az anyagnak a csökkentett dóziséval kezelnek olyan beteget, akinek hasonló panaszai vannak, nagy valószínűséggel az állapota javul, vagy panaszai megszűnnek. A beteg legtöbb tünetét befolyásoló szert, hasonszernek, similliumnak nevezzük.

Lépcsőzetes hígítás

A kezelésre szolgáló szer előállítása továbbá, lépcsőzetes hígítással történik. A kiinduló anyagból úgy készítenek alaphígítást – gyárilag vagy a gyógyszerész – alkohollal, vízzel, tej-

cukorral stb., hogy az arány 1:9 vagy 1:99 legyen. Az első esetben tízes nagyságrendű hígításról beszélünk, ez a decimális hígítás és D-vel jelöljük. A második eset a centezimális hígítás, a jele C vagy CH. Minden hígítási fokozatot számmal jelölünk. A decimális sorozatot például véve, ha a törzsszót 1 egységnyi részét hígítjuk 9 egységnyi alkohollal, a hígítás jele: D1. Ha a D1-es hígításból kivesszünk 1 részt, és azt

tovább hígítjuk 9 rész alkohollal, a jelzés D2 és így tovább. Alacsony potenciálnak nevezzük a D1-D6-ig terjedő hígítási sort, D6-tól beszélünk magas potenciálokról. Gyakorlatilag nincs határa a hígítási fokoknak.

Mik azok a homeopatikumok?

A homeopatikumok nem fitoterápiás készítmények, nem paramedicinális (gyógyhatású) termékek, nem konvencionális (allopatikus) gyógyszerek. A homeopátiás sze-

rek készítésekor a növényi, állati, ásványi

vagy vegyi eredetű anyagokat pontos eljárási szabályok szerint oldatokká vagy szárazanyagká dolgozzák fel, majd ezeket fokozatos hígítási módszerrel (az ún. potenciálással) felhasználásra kész gyógyszerekké alakítják.

A homeopátia alapelve

A klasszikus Hahnemann-féle homeopátia legfontosabb alapelve: „Simile similibus curetur”, azaz hasonlókat hasonlóval kezeljük. Kiinduló pontja, hogy a legkülönbözőbb anyagok, valamilyen hatást gyakorolnak az emberi szervezetre.

Potenciálás – dinamizálás

A hagyományos gyógyszerterápiában az adagok csökkentésével – a hígítások során – egyre gyengébb lesz a szer hatása. A homeopátia elmélete és tapasztalata szerint a hatás erősségét dinamizálással fokozni lehet. A gyógyhatás

átia

alappillérei

Szontagh Ábrahám, az első fővárosi homeopátiás járóbeteg-rendelés és a „Homeopátia szaklap” megindítója (1866); Bakody Tivadar, az első budapesti egyetemi tanszék és a Bethesda Közkórház homeopátiás osztályának vezetője (1871). 1935-ben Budapesten tartották a homeopátia világkongresszusát. Sajnos egy politikai döntés miatt 1949-től 1990-ig a tiltott orvosi tevékenységek között szerepelt, és a Magyar Homeopata Orvosok Egyesületének köszönhető, hogy a többgenerációnyi veszteség után az orvosképzés újraindult. Ennek eredményeként Magyarország 2000-ben ismét világkongresszust rendezhetett a Magyar Tudományos Akadémián.

1992 óta folyamatosan jegyzik be Magyarországon is a homeopátiás készítményeket. Ezek közül a homeopátiás gyógyszerkönyv

fokozását potenciálásnak is nevezzük. Ez a mechanikai eljárás cseppfolyós halmazállapot esetén a rázás (succussio), mely üveg dugós üvegek sorozatával történik. A szilárd anyagoknál, poroknál dörzsöléssel, mozsárban dinamizálnak minden egyes hígítást.

A homeopátiás szerek alapanyagai

1. Szervetlen és szerves vegyületek, ásványi anyagok, kémiai elemek, sók, savak, szintézissel előállított vegyületek. Vízben, etilalkoholban vagy laktózban oldódnak, elegyednek, pl. Arsenicum album (arzén-trioxid), Fluoricum acidum (fluorsav).

2. Növények vagy növényi részek, melyekből őstinktúra készül, a szeszes kivonatok friss növényekből készülnek, pl. Aconitum (sisakvirág - 1. ábra), Bellis perennis (szájszorszép).

3. Egész állatok (főleg ízeltlábúak) vagy állatok részei és állati eredetű váladékok, pl. Cantharis (kőrisbogár), Aranea diadema (koronás keresztespók).

4. Állati szervek és egyes szövetek vagy anyagcseretermékek frissen feldolgozva vagy liofilizálással szárítva, pl. Lachesis muta (a lánzsa alakú vipera mérge).

5. Kóros állati vagy humán eredetű termékek, váladékok, melyeket a feldolgozás elején sterilizálnak. Ezeket hívják nozódáknak vagy bioterápiás készítményeknek.

A gyógyszerkönyvek alapelvei

A homeopátiás gyógyszerkönyvek (Materia Medica Homeopathica) az egyes szerek (remediumok) gyógyszerképét írják le. Az általános gyakorlat szerint a következő sorrendben: a gyógyszer neve, általános gyógyszerkép, alkati jellemvonások, tudati állapot, tünetek, a tünetek rosszabbodásának és javulásának külső-belső okai, egyéb testi tünetek, potenciajavaslat, differenciáldiagnózis. Ma már számítógépes programok segítik a simile remedium megtalálását.

A homeopátiás gyógyszerformák

Leggyakrabban a granulátum - kisebb vagy nagyobb golyók -, a tablettá vagy a csepp használatos, de kúp, kenőcs és injekciós ampullák is szerepelnek a készítmények között.

Adagolás

A szájon át adagolt homeopátiás készítményeket a beteg a nyelvére vagy a nyelve alá helyezi, a szájüregben a tablettá vagy a golyócska szétesik, és hamarosan felszívódik. A szerek adagolását az orvos írja elő, pl. naponta 1x, hetente, óránként stb. A bevétel előtt és után 20-20 percig más készítményt

bevenni, enni, inni nem szabad, mert a hatás erősen csökkenhet. Az erős ízanyagok, pl. mentol, eukaliptusz, szintén felfüggesztik a hatást (gyártnak mentolmentes ún. „homeopátiás” fogkrémeket is).

Irányzatok a homeopátiában

A Hahnemann-féle klasszikus homeopátia gyakorlatilag változatlan formában ma, 200 év után is világszerte ismert. A homeopátiával

párhuzamosan, de nem a klasszikus homeopátia belüli, több irányzat alakult ki az újítás, a korszerűsítés, a továbbfejlesztés, esetenként az egyszerűsítés szándékával. A homeopátiából származó, mellette kialakuló, tőle eltérő vagy kiegészítő irányzatok:

1. Klinikai homeopátia

A klasszikus homeopátia egyszerűsített változata, elsősorban az egészségügyi intézetekben kezelt betegek részére. A krónikus és a járó betegek esetében kevésbé veszi figyelembe az alkati tényezőket. Alapelve a bevált javallatok alkalmazása a gyakoribb kórképek esetében.

2. Homotoxikológia

Kifejlesztője Reckeweg (1905-1985) homeopata orvos. A betegségek okai az endogén (belső) és exogén (külső) toxinok. Az antihomeotoxikus terápia egy kiszélesített homeopátia, amikor is a kezelést homeopátiás komplexekkel kiegészített vitaminokkal és nyomelemekkel végzik. Gyakorlatilag közel áll a méregtelenítési, salaktanító, tisztító kúrákhoz.

3. Komplexizmus

Bizonyos mértékig szemben áll a klasszikus homeopátiával, amennyiben az egyedi betegek helyett betegségorientált. A bevált homeopátiás egyedi szereket vagy a komplexumokat rutinszerűen alkalmazzák.

4. Voll-féle elektroakupunktúra (EAV)

Műszeresen méri az ingeráram hatását a szervezet szabályozó rendszerére. Kifejlesztője Reinhold Voll (1909-1989) plochingeri orvos, aki életművével hidat épített a keleti és a nyugati medicinát elválasztó szakadék felett. Bebizonyította az akupunktúrás csatornahálózat létezését, megmérte a csatornában folyó áram erősségét, feszültségét, és sikerült elfogadtatnia az energetikai gondolkodásmódot a „nyugati” szemléletű orvosok egy részével. A munkatársaival - Werner, Hartie, Pitterling - kifejlesztett és róla elnevezett Voll-féle elektroakupunktúrás diagnosztikus és terápiás készülék alapelvei a mai napig változatlanok.

5. **Rezonancia homeopátia**

A szervezet elektromágneses erőterét, elektromágneses mezőit méri és befolyásolja a kezelés során (Schimmel, 1992).

6. Schüssler-féle biokémiai kezelés

W. H. Schüssler kezelési módja az alkáliföldfémek alkalmazásán alapszik. Elhunyt betegek hamvainak elemzése alapján egyes kémiai elemek hiányát találta bizonyos betegségtípusoknál. A betegek kezelésére 12 „funkcionális élet-sót” használ, melyeket a homeopátiás hígítási szabályok szerint adagolnak.

7. Bach-féle virágerápia

Élő virágokból állít elő kivonatokat forrásvízzel, azokat alkohollal tartósítja, és lényegében a homeopátiában alkalmazott módszerrel hígítja. Elsősorban a pszichés folyamatok kezelésére használják.

8. Körbler-féle „új” homeopátia

Tágabb értelemben az Erik Körbler osztrák matematikus-fizikus által kifejlesztett hullámelmélet gyakorlati alkalmazása, szűkebb értelemben a szintén a nevéhez fűződő ősfatinktúrák homeopátiás jellegű alkalmazása.

9. **Spagirikus kezelés**

A gyógynövénygyógyászat modern változata, a speciálisan termesztett gyógynövényeket hőkezelik, tisztítják és oldattá alakítják. (2. ábra spagirikus készítmények)

10. Izopátia

Alapelve a védőoltásokban alkalmazott gyengített kórokozó elmélete. A szervezet védekezési képességének erősítése és biztosítása a homeopátiás módszerrel potenciált kórokozóval.

11. Antropozófia

Rudolf Steiner (1861-1925) tana, mely a szellem, a lélek, a szervezet fizikai léte és a külvilág egységének gondolatából indul ki. Legismertebb készítménye, melyből mára külön gyógyszerészeti ág fejlődött, a fehér fagyöngy (viscum album, pl. Iscador), daganatos betegek kezelésére szolgál. (3. ábra fehér fagyöngy)

Következik: homeopátia a fogászatban.

● Dr. Csiszár Róbert